

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Біоетика в охороні здоров'я
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра громадського здоров'я
Розробник(и)	Піхтірьова Аліна Володимирівна, Івахнюк Тетяна Василівна, Штайнбергер Раян Маркович
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 48 год. становить контактна робота з викладачем (16 год. лекцій, 32 год. практичних занять), 102 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Громадське здоров'я"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення діяльності в закладах охорони здоров'я з урахуванням етичних аспектів.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Біомедична етика (біоетика) як галузь медицини та громадського здоров'я. Основні принципи сучасної біоетики.

Біоетика: актуальність біоетики, історичний огляд розвитку. Вчення Альберта Швейцера. Вчення Ренсселера Поттера. Комітети з етики та їх роль в ухваленні рішення про біомедичне дослідження. Біоетичні комітети в Україні. Основні принципи державної політики в галузі біоетики. Механізми реалізації державної політики в галузі біоетики. Моделі біоетики. Принципи біоетики. Етико-правові документи. Біоетичні комітети.

Тема 2 Взаємини між медичними працівниками, пацієнтом та його родиною.

Психологія взаємовідносин лікар-сестра-пацієнт. Традиції гуманізму у роботі медичного працівника. Формування медичного колективу та його вплив на виховання особистості. Взаємовідносини медичних працівників різних ланок. Етика взаємин у медичному колективі. Такт і безтактність в стосунках медичних працівників. Роль Світового Лікарського Товариства (WMA) та Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ) у формуванні сучасного лікаря. Лікарська етика як гарантія прав пацієнтів. Етична оцінка лікарської помилки. Гуманізм у роботі медичних працівників. Особливості спілкування медсестри у медичному колективі. Формування взаємовідносин медичних сестер.

Тема 3 Право людини на життя. Аборти. Нові репродуктивні технології: біоетичний аспект.

Біоетика про статус людського ембріона. Право людини на життя від моменту запліднення. Конфлікти матері та плоду. Проблема абортів у контексті біоетики. Конвенція про права людини та біомедицину. Етико-правові проблеми використання технологій репродуктивної медицини в Україні та світі. Маніпулювання ембріонами, проблема «зайвих» ембріонів, ризик багатоплідної вагітності, редукція ембріонів, здоров'я дітей. Анонімність і право дитини знати своїх батьків. Сурогатне материнство. Комерціалізація материнства, розривання родинних зв'язків, вірогідність психічних травм.

Тема 4 Проблеми прикладної біоетики. Біоетика завершальної фази життя.

Біоетичні проблеми вмирання і смерті. Паліативна допомога. Термін «евтаназія» в широкому та вузькому сенсах. Біоетичні проблеми евтаназії в Україні. Евтаназія в правовому аспекті.

Тема 5 Біоетичні проблеми інфектології.

Проблеми прикладної біоетики. Специфіка біоетичних проблем, пов'язаних з інфекційними захворюваннями. Принципи біоетики ВІЛ та інших соціально небезпечних інфекцій. Морально-етичні норми, правила і принципи професійного лікарського поведінки. Питання взаємовідносин лікаря та пацієнта. Етичні основи сучасного медичного законодавства в області профілактики інфекційних захворювань, в ому числі ВІЛ-інфекції.

Тема 6 Біоетичні аспекти трансплантології та клонування людей і тварин.

Біоетичні аспекти трансплантології. Історія розвитку трансплантології. Основні проблеми соціальних аспектів біоетики в сфері трансплантології органів. Біоетичні проблеми нейротрансплантології та використання стовбурових клітин. Основні критерії розподілу донорських органів та тканин. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин. Перспективи для виживання людства в результаті клонування тварин. Біоетичні проблеми, пов'язані з клонуванням людини. Різниця між репродуктивним та терапевтичним клонуванням. Регламентування клонування людини в Україні.

Тема 7 Біоетичні аспекти медичної генетики та генної терапії. Генетична паспортизація. Загальні етичні принципи медицини в аспекті медичної генетики. Біоетичні, правові і соціальні проблеми генетичних технологій модифікацій людини. Генна терапія: переваги, біоетичні проблеми генної терапії, дозволеність законом дослідження на людських ембріонах. Генетичний паспорт: сутність, «за» і «проти» генетичної паспортизації.
Тема 8 Біоетика та фармація. Професійна етика та професійна моральність фармацевтичних працівників. Основні етичні питання у фармацевтичній практиці. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України. Міжнародні етичні кодекси фармацевтичних асоціацій. Регуляція етичних взаємовідносин фармацевтичних працівників з професійною сферою їх діяльності. Етичні принципи рекламної та дистриб'юторської діяльності фармакологічної сфери.
Тема 9 Біоетичні аспекти проведення наукових досліджень. Клінічні дослідження в медицині. Роль комітету з етики. Поняття клінічних, експериментальних, терапевтичних та нетерапевтичних досліджень. Доклінічний етап розробки та фази клінічного етапу. Етичні проблеми залучення живих істот до наукових експериментів. Моральний статус тварини. Концепція «3R» Рассела і Берча в GLP. Етичність дослідів над тваринами. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, які використовуються для експериментальних та інших цілей. Альтернативи експериментів над тваринами. Тварини і розваги. Дикі тварини проблеми екології та біоетики.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Аналізувати та давати медико-етичну оцінку конфліктних ситуацій, що найбільш часто зустрічаються в практиці лікаря при вирішенні ситуаційних задач.
РН2	Здійснювати оцінку біоетичних проблем в охороні здоров'я згідно з методологією біоетичного підходу до проведення медичних маніпуляцій та клінічних досліджень.
РН3	Аналізувати етичні засади громадського здоров'я; обробляти, порівнювати й узагальнювати державну, соціальну, економічну, медичну інформацію та розробляти заходи з адвокації, комунікації та соціальної мобілізації в аспекті біоетичних проблем.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності І9 Громадське здоров'я:

ПР10	Розробляти та впроваджувати стратегії, політики та окремі заходи у сфері промоції здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації.
ПР12	Здійснювати аналіз ефективності розроблених процедур, інтервенцій, стратегій та політик в сфері громадського здоров'я.

ПР13	Розробляти та впроваджувати, засновані на доказах стратегії, політики та інтервенції громадського здоров'я із залученням зацікавлених сторін на основі міжсекторального підходу.
ПР18	Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері громадського здоров'я, аналізувати інформацію, здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки та рекомендації щодо їх впровадження.

7. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних компетентностей

Програмні компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:
Для спеціальності І9 Громадське здоров'я:

8. Види навчальних занять

Тема 1. Біомедична етика (біоетика) як галузь медицини та громадського здоров'я. Основні принципи сучасної біоетики.	
Лк1 "Біомедична етика (біоетика) як галузь медицини та громадського здоров'я. Моделі біоетики." (денна)	Біоетика: актуальність біоетики, історичний огляд розвитку. Вчення Альберта Швейцера. Вчення Ренсселера Поттера. Комітети з етики та їх роль в ухваленні рішення про біомедичне дослідження. Біоетичні комітети в Україні. Основні принципи державної політики в галузі біоетики. Механізми реалізації державної політики в галузі біоетики. Моделі біоетики. Викладання проводиться у вигляді інтерактивної лекції (при наявності карантину - в режимі on-line).
Лк2 "Основні принципи сучасної біоетики." (денна)	Універсальні принципи і норми біоетики. Біоетика і принцип поваги прав та гідності людини. Принцип поваги автономії особистості. Біоетика і принцип поінформованої згоди. Принцип цілісності. Принцип подвійного наслідку. Принцип незаподіння шкоди. Принципи допомоги і сприяння. Принцип справедливості. Викладання проводиться у вигляді інтерактивної лекції (при наявності карантину - в режимі on-line).
Пр1 "Біоетика як галузь медицини та громадського здоров'я. Моделі біоетики." (денна)	Найголовніші та загальновизнані моделі. Біоетика: проблемне поле, універсальні принципи і моральні цінності. Концептуальна модель біоетики. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд навчальних фільмів в рамках теми заняття) з подальшим обговоренням. Крім того, під час заняття передбачено розв'язання практичних біоетичних кейсів у сфері громадського здоров'я з подальшим обговоренням результатів.

Пр2 "Принципи біоетики." (денна)

ринципи біомедичної етики. Історія розвитку проблеми. Сутність принципізму. Принцип поваги до автономії. Інформування пацієнта з метою залучення його до клінічного випробування. Компетентність потенційних суб'єктів для розуміння інформації та прийняття рішення про участь у клінічному випробуванні. Добровільність рішення. Принцип "не зашкодь". Принцип блага. Принцип справедливості. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд навчальних фільмів в рамках теми заняття) з подальшим обговоренням. Крім того, під час заняття передбачено розв'язання біоетичних кейсів (аналіз кейсів у малих групах) з подальшим обговоренням результатів.

Тема 2. Взаємини між медичними працівниками, пацієнтом та його родиною.

Пр3 "Взаємини між медичними працівниками, пацієнтом та його родиною." (денна)

Психологія взаємовідносин лікар-медична сестра-пацієнт. Традиції гуманізму у роботі медичного працівника. Формування медичного колективу та його вплив на виховання особистості. Взаємовідносини медичних працівників різних ланок. Етика взаємин у медичному колективі. Такт і безтактність в стосунках медичних працівників. Роль Світового Лікарського Товариства (WMA) та Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ) у формуванні сучасного лікаря. Лікарська етика як гарантія прав пацієнтів. Етична оцінка лікарської помилки. Гуманізм у роботі медичного працівника. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті, застосування рольової гри «Медична комунікація в дії» в рамках теми заняття з подальшим обговоренням.

Тема 3. Право людини на життя. Аборти. Нові репродуктивні технології: біоетичний аспект.

Лк3 "Людське життя як неповторна цінність. Біоетика репродуктивної медицини." (денна)

Біоетика про статус людського ембріона. Право людини на життя від моменту запліднення. Конфлікти матері та плоду. Проблема абортів у контексті біоетики. Проблеми абортів. Вирішення проблеми постабортного синдрому в контексті біоетики. Конвенція про права людини та біомедицину. Етико-правові проблеми використання технологій репродуктивної медицини в Україні та світі. Сурогатне материнство: етичні аспекти. Викладання проводиться у вигляді інтерактивної лекції (при наявності карантину - в режимі on-line).

Пр4 "Біоетика зародження життя." (денна)

Біоетика про статус людського ембріона. Право людини на життя від моменту запліднення. Право на пренатальну опіку. Біологічна природа людського ембріона. Конфлікти матері та плоду. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд навчальних фільмів в рамках теми заняття) з подальшим обговоренням. Крім того, під час заняття передбачено дебати та етичний аналіз "Біоетичні дилеми на початку життя".

Пр5 "Нові репродуктивні технології: біоетичний аспект." (денна)

Поняття "репродуктивні технології". Принципами донорства репродуктивних клітин (сперма, яйцеклітини, ембріони). Конвенція про права людини та біомедицину. Етико-правові проблеми використання технологій репродуктивної медицини в Україні та світі. Біоетичні питання сурогатного материнства. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд навчальних фільмів в рамках теми заняття) з подальшим обговоренням. Крім того, під час заняття передбачено виконання практичної роботи «Етична експертиза новітніх репродуктивних технологій» подальшим обговоренням результатів.

Пр6 "Аборт як актуальна проблема біоетики та біомедичної етики." (денна)

Аборт. Потенційні причини абортів. Правові та морально-етичні проблеми абортів. Право жінки на вибір (автономія). Моральна відповідальність і соціальні наслідки абортів. Етичні дилеми у випадках патологій плоду. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд навчальних фільмів в рамках теми заняття) з подальшим обговоренням. Крім того, під час заняття передбачено розв'язання практичних кейсів, рольова симуляція з подальшим обговоренням результатів.

Тема 4. Проблеми прикладної біоетики. Біоетика завершальної фази життя.

Лк4 "Біоетика завершальної фази життя." (денна)

Біоетичні проблеми вмирання і смерті. Основи біотичних проблем болю, страждання, реабілітації та евтаназії. Термін «евтаназія» в широкому та вузькому сенсах. Евтаназія з погляду біоетики її протидія - паліативне лікування. Біоетичні проблеми евтаназії в Україні. Евтаназія в правовому аспекті. Викладання проводиться у вигляді інтерактивної лекції (при наявності карантину - в режимі on-line).

Пр7 "Прикладна біоетика. Біоетика завершальної фази життя." (денна)

Біоетичні проблеми вмирання і смерті. Основи біотичних проблем болю, страждання, реабілітації та евтаназії. Біоетичні аспекти хоспісної та паліативної допомоги. Термін «евтаназія» в широкому та вузькому сенсах. Евтаназія з погляду біоетики її протидія - паліативне лікування. Біоетичні проблеми евтаназії в Україні. Евтаназія в правовому аспекті. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті, застосування віртуальної симуляції (перегляд навчальних фільмів в рамках теми заняття) з подальшим обговоренням. Крім того, під час заняття передбачено розв'язання практичного кейсу в рамках теми заняття з подальшим обговоренням результатів.

Тема 5. Біоетичні проблеми інфектології.

Лк5 "Біоетичні проблеми інфектології." (денна)

Специфіка біоетичних проблем, пов'язаних з інфекційними захворюваннями. Принципи біоетики ВІЛ та інших соціально небезпечних інфекцій. Морально-етичні норми, правила і принципи професійного лікарського поведінки. Питання взаємовідносин лікаря та пацієнта. Природа виникнення ВІЛ/СНІДу та перебіг цього захворювання. Шляхи передачі ВІЛ-інфекції. Профілактика ВІЛ-інфекції та лікування ВІЛ-інфікованих хворих в контексті біоетики. Визначення поняття "здоров'я" та проблеми соціально-значимих захворювань в біоетиці. Викладання проводиться у вигляді проблемної лекції (при наявності карантину - в режимі on-line).

Пр8 "Етичні виклики в галузі інфектології." (денна)

Специфіка біоетичних проблем, пов'язаних з інфекційними захворюваннями. Принципи біоетики ВІЛ та інших соціально небезпечних інфекцій. Морально-етичні норми, правила і принципи професійного лікарського поведінки. Питання взаємовідносин лікаря та пацієнта. Природа виникнення ВІЛ/СНІДу та перебіг цього захворювання. Шляхи передачі ВІЛ-інфекції. Профілактика ВІЛ-інфекції та лікування ВІЛ-інфікованих хворих в контексті біоетики. Визначення поняття "здоров'я" та проблеми соціально-значимих захворювань в біоетиці. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті: розв'язання інтерактивного кейс-аналізу «Етичні виклики в інфектології: аналіз клінічних і публічних дилем» з подальшим обговоренням результатів.

Тема 6. Біоетичні аспекти трансплантології та клонування людей і тварин.

Лк6 "Біоетичні аспекти трансплантології та клонування людей і тварин." (денна)

Загальні етичні принципи медицини в аспекті медичної генетики. Біоетичні, правові і соціальні проблеми генетичних технологій модифікацій людини. Генна терапія: переваги, біоетичні проблеми генної терапії, дозволеність законом дослідження на людських ембріонах. Генетичний паспорт: сутність, «за» і «проти» генетичної паспортизації. Біоетичні аспекти трансплантології. Труднощі та успіхи трансплантології. Проблеми дарування органів і тканин у контексті біоетики. Трансплантація ідентичності людської особи. Інформована згода і трансплантація органів. Проблеми призначення дарованих органів у контексті біоетики. Загальні етичні засади трансплантології та їх відображення у міжнародному і державному законодавствах. Засади біоетики в галузі ксенотрансплантації. Викладання проводиться у вигляді інтерактивної лекції (при наявності карантину - в режимі on-line).

Пр9 "Біоетичні аспекти трансплантології." (денна)

Біоетичні аспекти трансплантології. Історія розвитку трансплантології. Основні проблеми соціальних аспектів біоетики в сфері трансплантології органів. Біоетичні проблеми нейротрансплантології та використання стовбурових клітин. Основні критерії розподілу донорських органів та тканин. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті. Під час заняття передбачено кейс-аналіз (робота в групах) з подальшим обговоренням результатів.

Пр10 "Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин." (денна)

Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин. Перспективи для виживання людства в результаті клонування тварин. Біоетичні проблеми, пов'язані з клонуванням людини. Різниця між репродуктивним та терапевтичним клонуванням. Регламентування клонування людини в Україні. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті. Під час заняття передбачено проведення круглого столу на тему "Клонування людини і тварини: за і проти".

Тема 7. Біоетичні аспекти медичної генетики та генної терапії. Генетична паспортизація.

Лк7 "Біоетичні аспекти медичної генетики та генної терапії." (денна)

Загальні етичні принципи медицини в аспекті медичної генетики. Біоетичні, правові і соціальні проблеми генетичних технологій модифікацій людини. Генна терапія: переваги, біоетичні проблеми генної терапії, дозволеність законом дослідження на людських ембріонах. Генетичний паспорт: сутність, «за» і «проти» генетичної паспортизації. Викладання проводиться у вигляді проблемної лекції (при наявності карантину - в режимі on-line).

Пр11 "Біоетичні аспекти медичної генетики." (денна)

Загальні етичні принципи медицини в аспекті медичної генетики. Біоетичні, правові і соціальні проблеми генетичних технологій модифікацій людини. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті. Під час заняття передбачено виконання практико-орієнтованого завдання з подальшим обговоренням результатів.

Пр12 "Біоетичні аспекти генної терапії." (денна)

Генна терапія: переваги, біоетичні проблеми генної терапії, дозволеність законом дослідження на людських ембріонах. Генетичний паспорт: сутність, «за» і «проти» генетичної паспортизації. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті: розв'язання практико-орієнтованих завдань в рамках теми заняття з подальшим обговоренням результатів.

Тема 8. Біоетика та фармація.

Пр13 "Етичні аспекти у фармації." (денна)

Професійна етика та професійна моральність фармацевтичних працівників. Основні етичні питання у фармацевтичній практиці. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України. Міжнародні етичні кодекси фармацевтичних асоціацій. Регуляція етичних взаємовідносин фармацевтичних працівників з професійною сферою їх діяльності. Етичні принципи рекламної та дистриб'юторської діяльності фармакологічної сфери. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті. Під час заняття передбачено вирішення практико-орієнтованого завдання в рамках теми заняття - «Етичні аспекти у фармації: відповідальність, прозорість, турбота про пацієнта», з подальшим обговоренням результатів.

Тема 9. Біоетичні аспекти проведення наукових досліджень.

Лк8 "Біоетичні принципи та механізми регулювання медико-біологічних досліджень." (денна)

Клінічні дослідження в медицині. Роль комітету з етики. Поняття клінічних, експериментальних, терапевтичних та нетерапевтичних досліджень. Доклінічний етап розробки та фази клінічного етапу. Етичні проблеми залучення живих істот до наукових експериментів. Моральний статус тварини. Концепція «3R» Рассела і Берча в GLP. Етичність дослідів над тваринами. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, які використовуються для експериментальних та інших цілей. Альтернативи експериментів над тваринами. Викладання проводиться у вигляді мультимедійної лекції (при наявності карантину - в режимі on-line).

Пр14 "Біоетичні питання дослідів над тваринами." (денна)

Етичні підстави залучення живих істот до наукових експериментів. Моральний статус тварини. Концепція «3R» Рассела і Берча в GLP. Етичність дослідів над тваринами. Регулювання і роль етичних комітетів: ноомативно-правова база та етичний контроль. Етичні дилеми та спірні питання. Альтернативи експериментів над тваринами. Тварини і розваги. Дикі тварини проблеми екології та біоетики. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті: розв'язання практико-орієнтованого завдання, що включають принципи «3R» (Replacement, Reduction, Refinement) та національні і міжнародні нормами етики з подальшим обговоренням результатів.

Пр15 "Біоетичні принципи клінічних досліджень за участю людей." (денна)

Значення клінічних випробувань у медицині та фармації. Поняття клінічні, експериментальні, терапевтичні та нетерапевтичні дослідження. Доклінічний етап розробки та фази клінічного етапу. Суб'єкт дослідження в клінічних випробуваннях. Нормативно-правова база, що регламентує етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження. Регламентування дотримання норм біоетики при проведенні клінічних досліджень: інформована згода; принципи добробуту учасників; конфіденційність та захист персональних даних; відбір учасників: критерії включення та виключення, етичні аспекти залучення вразливих груп; конфлікти інтересів. Етичні комітети та регулювання, міжнародні стандарти. Використання плацебо і клінічні випробування у надзвичайних ситуаціях. Значення дотримання біоетичних норм для довіри до медицини. Вивчення даної теми передбачає теоретичну та практичну роботу в навчальній кімнаті: кейс-аналіз (робота в групах) біоетичної ситуації з подальшим обговоренням.

Пр16 "Підсумковий контроль: диференційний залік." (денна)

I-й етап: контрольне тестування. II-й етап: розв'язання практичного кейсу в рамках тем дисципліни. Робота у навчальних аудиторіях під контролем викладача. За умов карантинних обмежень тестування у MIX learning СумДУ або у комп'ютерному класі за допомогою програми Assisten2.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Кейс-орієнтоване навчання
МН3	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН4	Навчання на основі досліджень (RBL)
МН5	Практикоорієнтоване навчання
МН6	Самостійне навчання
МН7	Електронне навчання

Викладання дисципліни відбувається з застосуванням сучасних методів навчання (CBL, TBL, RBL), які сприяють розвитку фахових здібностей, стимулюють до творчої і наукової

діяльності та спрямовані на підготовку практико-орієнтованих спеціалістів.

Набуття студентами soft skills здійснюється впродовж усього періоду вивчення дисципліни. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу формується за рахунок реалізації лекційного, практико- та кейс-орієнтованого навчання. Практико-орієнтоване навчання забезпечує здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та здатність приймати обґрунтовані рішення. Здатність спілкуватися іноземною мовою формується під час практико-орієнтованого, електронного та навчання на основі досліджень. Лекційне, кейс- та практико-орієнтовне навчання формує у здобувачів здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та здатність діяти соціально відповідально та свідомо. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) та здатність розробляти та управляти проектами формується під час практико- та кейс-орієнтованого навчання.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Інтерактивні лекції
НД2	Розбір практичних кейсів
НД3	Індивідуальний дослідницький проєкт
НД4	Відпрацювання практичних навичок в навчальній кімнаті
НД5	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами
НД6	Підготовка до практичних занять
НД7	Підготовка до диференційного заліку
НД8	Електронне навчання у системах (Zoom, MIX.sumdu.edu.ua)

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$164 \leq RD < 169$
В загальному правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$140 \leq RD < 163$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$127 \leq RD < 139$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 126$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$70 \leq RD < 119$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 69$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Надає можливість виявити стан набутого здобувачами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни.	За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів.
МФО2 Розв'язування практичних кейсів	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої професійної діяльності якості та здібності здобувачів, формує аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни.	Оцінка здібності здобувачів до абстрактного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці.
МФО3 Взаємооцінювання (peer assessment)	Партнерська взаємодія, спрямована на покращення результатів навчальної діяльності за рахунок порівняння власного поточного рівня успішності із попередніми показниками. Забезпечує можливість аналізу власної освітньої діяльності.	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни.	Корегування спільно зі здобувачами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.
МФО4 Консультування викладача під час підготування індивідуального дослідницького проєкту (виступ на конференції, конкурсі наукових робіт)	Важливим фактором формування професійних якостей майбутніх спеціалістів є науково-дослідна робота здобувачів. Залучення останніх до дослідницької діяльності сприяє формуванню їхнього наукового світогляду, працелюбства, працездатності, ініціативності тощо.	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни.	Усні коментарі викладача. Здобувачу надаються додаткові заохочувальні бали (від 5 до 10), залежно від виду дослідницького проєкту.

МФО5 Дискусії у фокус-групах	Метод дозволяє залучити всіх учасників до процесу обговорення та обґрунтування власної думки шляхом багатосторонньої комунікації, розвинути вміння вести професійну дискусію, виховати повагу до колег та здатність до генерації альтернативних ідей і пропозицій.	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни.	Оцінка здатності студента до роботи в команді, вміння обґрунтовувати свої рішення, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці.
МФО6 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни.	Здобувач має надати 60% правильних відповідей, що є допуском до практичної частини заняття.

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Складання диференційного заліку згідно регламенту.	Складання диференційного заліку згідно регламенту. До складання диференційного заліку допускаються здобувачі, які успішно засвоїли матеріал з дисципліни та отримали мінімальну кількість балів за поточну навчальну успішність – 72.	Останнє практичне заняття.	Здобувач може отримати 80 балів за диференційний залік. Мінімальна кількість балів, яку має отримати студент – 48 балів
МСО2 Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки.	Включає в себе усне опитування, інтерпретацію результатів поточного тестування, розв'язання практичних кейсів, виконання індивідуальних та групових практичних завдань. Студенти, які залучені до дослідницької діяльності, мають можливість презентувати результати власних досліджень на конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо (заохочувальна діяльність, додаткові бали).	Впродовж усього періоду вивчення дисципліни.	Проводиться на кожному занятті результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття.

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		200 балів	
МСО1. Складання диференційного заліку згідно регламенту.		80	
	підсумкове тестування	40	Ні
	розв'язання практичного кейсу в рамках тем дисципліни	40	Ні
МСО2. Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки.		120	
	Включає в себе усне опитування, інтерпретацію результатів поточного тестування, розв'язання практичних кейсів, виконання індивідуальних та групових практичних завдань, оцінку біоетичних проблем в охороні здоров'я в конкретних ситуаціях та способи їх розв'язання.	120	Ні

При засвоєнні матеріалів модулю здобувачу за кожне практичне заняття присвоюється максимум 5 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання). Наприкінці навчального семестру обраховується середнє арифметичне успішності здобувача вищої освіти. Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати на практичних заняттях впродовж вивчення дисципліни - 120. Кількість балів здобувача вираховується за формулою помножити на середнє арифметичне та поділити на 5. Практико-орієнтований диференційний залік проводиться на останньому практичному занятті. Диференційний залік містять 2 етапи: контрольне тестування, що включає питання з різноманітної тематики та охоплюють усі розділи навчальної дисципліни (40 балів кожний), розв'язання практичного кейсу (40 балів). Диференційний залік зараховується студенту, якщо він набрав не менше 48 балів з 80. Заохочувальні бали додаються до оцінки з дисципліни за виконання індивідуального дослідницького проєкту (захист студентської наукової роботи 10 балів, виступ на конференції, стендова доповідь на конференції, тези доповідей - 5 балів). Загальний бал з дисципліни не може перевищувати 200 балів. Передбачена можливість перезарахування балів, отриманих за системою неформальної освіти відповідно до Положення.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН2	Бібліотечні фонди, архів документів Комітету з біотики, нормативно-правові акти з біоетичних питань України та ВООЗ
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН4	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)

ЗН5	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування), інтегрована інформаційна система (веб-система СумДУ, інформаційна система «e-learning»)
-----	---

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Біоетика та біобезпека : навч. посіб. / уклад.: Ю. Максименко, Д. Вискушенко. - Житомир : Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка, 2022. 126 с.
2	Основи біоетики та біобезпеки : навч. посіб. / В. М. Бобирьов, В. М. Дворник, Т. О. Дев'яткіна та ін. - Вінниця : Нова Книга, 2020. 248 с.
3	Біоетика та біобезпека: навчальний посібник / Укладачі: Ю. М., Д. Вискушенко. - Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 126 с. http://eprints.zu.edu.ua/34303/1/%d0%9f%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%91%d1%96%d0%be%d0%b5%d1%82%d0%b8%d0%ba%d0%b0%20%d1%82%d0%b0%20%d0%b1%d1%96%d0%be%d0%b1%d0%b5%d0%b7%d0%bf%d0%b5%d0%ba%d0%b0.pdf
Допоміжна література	
1	Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / С. В. Білоконь - Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. 155 с.
2	Етичні проблеми в медицині: навчальний посібник для самостійної роботи студентів I-III курсів медичних та фармацевтичного факультетів галузі знань 22 «Охорона здоров'я» / І. Г. Утюж, М. О. Мегрелішвілі. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. 140 с. http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/18056/1/%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8%20%D0%BC%D0%B5%D0%
3	Методичні вказівки до проведення практичних занять із дисципліни "Судова медицина. Медичне право України" (згідно з умовами Болонського процесу). Розділ "Судово-медична травматологія" : для студ. спец. 222 "Медицина", 228 "Педіатрія", 221 "Стоматологія", 229 "Громадське здоров'я" освітнього ступеня "магістр" денної форми навчання / Г. Ю. Будко, Т. В. Івахнюк, Л. І. Карпенко. - Суми : СумДУ, 2023. 68 с.
4	Bases of bioethics and biosafety : study guide / V. M. Bobyrov, O. M. Vazhnicha, T. O. Devyatkina. - 2nd ed., stereotype. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2019. 248 p.
5	Methodological instructions to seminar classes on Safety of life, the basics of bioethics and safety (Module "Basics of Bioethics and Biosafety") : for English-speaking students of Medical Institute all forms of training / I. Yu. Ablieieva. - Sumy : Sumy State University, 2020. 46 p.
6	До питання криміналізації зараження коронавірусною хворобою / К.Д. Янішевська, Т.В. Івахнюк, І.В. Савицька // Юридичний науковий електронний журнал. - 2020. - № 8. С. 126-129. https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-8/97
Інформаційні ресурси в Інтернеті	

1	Medical ethics. Learning platform Lecturio. https://www.lecturio.com/concepts/basics-of-medical-ethics/
---	--

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	Біомедична етика (біоетика) як галузь медицини та громадського здоров'я. Основні принципи сучасної біоетики.	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
2	Взаємини між медичними працівниками, пацієнтом та його родиною.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
3	Право людини на життя. Аборти. Нові репродуктивні технології: біоетичний аспект.	10	8	2	6	0	2	0.5	1.5	0	0	0
4	Проблеми прикладної біоетики. Біоетика завершальної фази життя.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
5	Біотетичні проблеми інфектології.	5	4	2	2	0	1	0.5	0.5	0	0	0
6	Біоетичні аспекти трансплантології та клонування людей і тварин.	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
7	Біоетичні аспекти медичної генетики та генної терапії. Генетична паспортизація.	7.5	6	2	4	0	1.5	0.5	1	0	0	0
8	Біоетика та фармація.	2.5	2	0	2	0	0.5	0	0.5	0	0	0
9	Біотетичні аспекти проведення наукових досліджень.	10	8	2	6	0	2	0.5	1.5	0	0	0
Контрольні заходи												
1	диференційний залік	6	0	0	0	0	6	0	0	0	6	0
Індивідуальні завдання												
1	інші індивідуальні завдання	84	0	0	0	0	84	0	0	0	0	84
Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)		150	48	16	32	0	102	4	8	0	6	84